

Økologi, Planter

Gødningsregler for økologiske landbrugsbedrifter

Den tilladte gødningsmængde på økologiske bedrifter er reguleret af flere forskellige regelsæt, og det er altid det laveste niveau, som skal overholdes - uanset om det er de generelle fosforlofter eller gødningslofter fra Økologisk arealtilskud, som er de mest begrænsende.

Viden om Opdateret 12. oktober 2020

Denne artikel samler reglerne for gødning fra økologiregler, harmoni-/fosforregler, tilskudsaftaler, brancheanbefalinger m.v. for alle typer økologiske bedrifter.

Uddybende beskrivelse af reglerne

EU-regler for økologisk jordbrug – maks. 170 kg total N/ha, sædskiftekrav m.v.

Er defineret i [Kommissionens Forordning nr. 889 om økologisk produktion fra 2008](#) (KFO 889/2008).

- 170 kg total-kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning pr. ha på bedriftens harmoniareal.
- Ikke-økologisk gødning – tilladte midler fra bilag 1. Behovet dokumenteres som anvist i bilag 1.

Reglen om 170 kg total-kvælstof fremgår af [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion fra Landbrugsstyrelsen](#) og omfatter husdyrgødning og anden organisk gødning – f.eks. Øgro-produkter, restprodukter og vegetabilsk biomasse.

Muligheden for at bruge ikke-økologisk gødning er betinget af, at der ikke er økologisk gødning nok til rådighed, og at bælgeplanter, grøngødning eller bedriftens sædskifte ikke kan forsyne afgrøderne med tilstrækkelig gødning.

Grænsen på 50 kg udnyttet kvælstof i gns. pr. ha harmoniareal på bedriften uden yderligere dokumentation er faldet væk, og alle bedrifter, der anvender ikke-økologisk gødning, skal dokumentere behovet via bedriftens kvoteberegning. Fra 2022 forventes nye krav til andelen af bælgeplanter i sædskiftet, når den nye EU-forordning træder i kraft. Vær opmærksom på, at grænsen på 50 kg N og sædskiftekrav er genindført i brancheanbefalingerne for økologiske kreaturer. Se nedenfor.

Generelle harmoniregler – kvælstofloft og fosforloft

Harmonireglerne består af et loft for den samlede udbragte kvælstofmængde (kvælstofloft) og den samlede fosformængde (fosforloft). Anden organisk gødning indgår sammen med husdyrgødning, så kvælstof- og fosforloftet gælder for den samlede tilførsel i husdyrgødning og anden organisk gødning. Vær f.eks. opmærksom på, at et evt. N-indhold i rent have- og parkaffald ikke indgår i kvælstofloftet, men at P-indholdet skal

medregnes i fosforloftet.

Kvælstofloft

Det generelle kvælstofloft er 170 kg total-kvælstof pr. ha. og gælder for alle landbrug, med betinget undtagelse for visse kvægbrug. Økologiske bedrifter er fortsat ikke omfattet af undtagelsen for kvægbrug, hvor der må udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal pr. planperiode. Reglerne om kvælstofloftet fremgår af [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 6](#).

Fosforloft

For hver dyregruppe fastsættes et fosforloft. Ud fra de typer gødning, der produceres og modtages på bedriften, beregnes et vægtet fosforloft og et fosforarealkrav. Regler for fosforlofter og fosforarealkrav er defineret i [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 7](#).

Fosforlofter for gødning i planperioderne fra 2020/2021 til 2021/2022:

- 30 kg P pr. ha for kvægbrug, andre husdyr, anden organisk gødning og handelsgødning
- 35 kg P pr. ha for kvæg – undtagelsesbrug (230 kg N), slagtesvin (bem. skærpet ift. 2019/2020), søer og smågrise, fjerkræ og pelsdyr

Der er skærpede fosforlofter i oplande til visse søer. Her er der et fast fosforloft på 30 kg P pr. ha. Hvis økologiske smågrise får zink i foderet ved fravæning, gælder særlige og meget restriktive begrænsninger på udbringning af gødningen.

Fosforloftet kan forøges, hvis det gennemsnitlige fosfortal (Pt) på harmoniarealerne er under 4,0. Der kan gives et tillæg fra 1-14 kg P pr. ha, hvis bedriften opfylder kravene til jordprøver m.v.

Fosforloftet kan dog ikke overstige 45 kg P pr. ha. Regler for forøgelse af fosforlofter er beskrevet i [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 7,4](#).

Se også [Ofte stillede spørgsmål om ny fosforregulering](#) på LandbrugsInfo.

Generel kvælstofkvote for bedriften

Bedriftens generelle kvælstofkvote skal beregnes uden at tage hensyn til, at det er en økologisk bedrift. Kvælstofkvoten opgøres i udnyttet kvælstof. Afhængigt af afgrødesammensætning kan den generelle kvote være den mest begrænsende faktor, f.eks. med en stor andel kløver, lucerne og bælgeplanter i sædskiftet. Se [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 8.11](#).

Kvælstofkvoten skal i mange tilfælde korrigeres, f.eks. ved miljøstøtteordninger eller begrænsninger i forbindelse med indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse.

Bedrifter, der søger Økologisk Arealtilskud (se nedenfor), skal overholde den kvote, det valgte niveau på 65 eller 107 kg udnyttet kvælstof giver for bedriften, hvis den er lavere end den generelle kvote. I tilfælde af at kvoten skal reduceres for eftervirkning af pligtige efterafgrøder og eventuelt for manglende pligtige efterafgrøder, er det den laveste kvote, som reduceres yderligere.

Betingelser for Økologisk Arealtilskud – maks. 65 eller 107 kg udnyttet N/ha som kvote

Gødningsbetingelserne i den 5-årige støtteordning for økologiske arealer "Økologisk Arealtilskud" indeholder to valgmuligheder for gødningstilførsel:

- 107 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved tilsagn om basistilskud (870 kr. pr. ha). Betingelsen gælder kun for bedrifter, der er tilmeldt gødningsregistret.
- 65 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved tilsagn om basistilskud med tillæg til nedsat kvælstof (870 + 500 kr. pr. ha). Det er et krav, at man er tilmeldt gødningsregistret for at få udbetalt dette tillæg.

Som konsekvens af de skærpede udnyttelseskrav til husdyrgødning fra planperioden 2020/2021 er gødningsbetingelserne på begge niveauer af Økologisk arealtilskud hævet til 65 eller 107 kg N pr. ha. Vær også opmærksom på de ændrede regler for at være tilmeldt gødningsregistret fra denne planperiode.

Alle, der er omfattet af 65 og 107 kg kvælstof-kravet, skal udfylde og indsende skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast Selv-service sammen med fællesskemaet i april samt et gødningsregnskab. Bedrifter med samtidig drift af en økologisk og en konventionel enhed skal også opfylde det valgte kvælstofkrav for hele bedriftens harmoniareal – også de ikke-økologiske arealer. Dette kvælstofkrav gælder fra den planperiode, hvor tilsagnet starter 1. september.

Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer med supplerende regler – maks. 100 kg udnyttet N/ha og nye sædskifte krav ved brug af mere end 50 kg N/ha i ikke-økologisk gødning

Økologiske virksomheder (mejerier/slagterier) har mulighed for at tilslutte sig et sæt af frivillige anbefalinger, hvor formålet er at højne dyrevelfærd, miljø og etik ved produktion af økologisk mælk og kød fra kreaturer.

Virksomheder, som tilslutter sig anbefalingerne, stiller dermed krav til deres leverandører om at opfylde de supplerende regler. Som rådgiver er det derfor altid en god idé at forhøre sig hos landmanden, om han leverer mælk eller kød til en virksomhed, der har tilsluttet sig de frivillige anbefalinger. Et af punkterne i anbefalingerne er, at der maksimalt må bruges 100 kg udnyttet kvælstof pr. ha i gns. på bedriften. Reglen gælder fra det tidspunkt, hvor dyrene starter omlægning. Det forventes, at det ændres til 107 kg /ha, så det svarer til betingelserne for Økologisk arealtilskud.

Fra planperioden 2020/2021 genindføres dyrkningsregler og sædskiftekrav – herunder 20 % kvælstoffikse-rende afgrøder, hvis der bruges mere end 50 kg udnyttet kvælstof pr. ha i ikke-økologisk gødning. Reglen var tidligere en del af den danske fortolkning af EU-.reglerne, men blev ændret i foråret 2020. De 50 kg kan blive ændret svarende til reguleringen af udnyttelseskravene.

Initiativtagerne til at udarbejde de frivillige anbefalinger er Mejeriforeningen, Økologisk Landsforening, og Økologisektionen i Landbrug & Fødevarer. Anbefalingerne supplerer EU's regler for økologisk jordbrugsproduktion.

For økologiske bedrifter med svin og fjerkræ eller planteavlsbedrifter har organisationerne p.t. ikke fundet det relevant at begrænse gødningsanvendelsen. Organisationerne forventer dog, at brancheanbefalingerne for gris ligeledes tilpasses. Fordi reglen gælder for alt det foder, der skal bruges på kvægbedriften, får denne regel dog også betydning for planteavlere m.v.

[Se Brancheanbefaling for økologiske bedrifter med kreaturer.](#)

Aftale om udfasning af ikke-økologisk husdyrgødning

De økologiske organisationer i Danmark ønsker at reducere andelen af ikke-økologisk husdyrgødning på de økologiske bedrifter og arbejder på at udfase brugen af disse, i takt med at der sikres andre brugbare alternativer. Der er dog ikke konkrete ændringer for planperioden 2020/2021.

Gødninger, der hører under affald til jordbrugsformål - Slambekendtgørelsen

Flere gødningstyper, der er tilladt i økologisk jordbrug (bilag 1), var tidligere reguleret efter [Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål](#) (Slambekendtgørelsen) f.eks. vinasse og protamylasse. Regler for udbringning af affald, restprodukter eller anden organisk gødning er nu samlet i husdyrgødningsbekendtgørelsen, så fosforbegrænsningen som gns. over 3 år falder væk.

Organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold (OGJ)

OGJ omfatter iflg. Biproduktforordningen bl.a. husdyrgødning, indhold fra fordøjelseskanalet og biogasgylle samt forarbejdet animalsk protein eller kød- og benmel som f.eks. Øgro. Regler for registrering og anvendelse gælder dog ikke for OGJ, der udelukkende indeholder husdyrgødning og indhold fra fordøjelseskanalet. For arealer til græsning eller foderafgrøder er der en karantænetid på 21 dage efter udbringning.

Du skal registrere anvendelse af OGJ på [Landbrugsindberetning.dk](https://landbrugsindberetning.dk).

Anden regulering på bedriften

Vær også opmærksom på, at der kan være andre restriktioner på anvendelse af gødning på den enkelte bedrift. For eksempel kan Kommunernes vand- og Natura 2000-planer begrænse anvendelse af gødning på bedriften.

Emneord

[Gødkning](#)[Regler](#)[Økologi](#)

Sidst bekræftet/revideret: 12. oktober 2020

Vil du vide mere?

Birgit Ingvorsen

Landskonsulent

SEGES

bii@seges.dk

+45 8740 5493

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Agro Food Park 15 Fax. 87 40 50 10
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

